

Finansdepartementet
103 33 Stockholm

En tillfällig förstärkning av stödet vid korttidsarbete

Sammanfattning

IFAU har tagit ställning till fem aspekter på förslaget:

- Omfattningen på den tillkommande arbetstidsminskningen,*
IFAU stöder den föreslagna utökningen från maximalt 60 procent till 80 procent.
- Av de 25 procent av kostnaderna för den utökade maximala arbetstidsminskningen som inte ska bäras av staten, hur mycket ska bekostas av arbetstagarna genom lönesänkningar?*
IFAU stöder den föreslagna fördelningen som innebär att arbetstagarna genom lönesänkningar bär 15 procent av kostnaderna, men menar att denna fördelning borde ha motiverats utförligare.
- Tidpunkten för förslagets ikraftträdande.*
IFAU stöder förslaget som innebär att de nya reglerna gäller fr.o.m. 1 maj 2020.
- Utsträckningen i tiden av den föreslagna förändringen.*
IFAU menar att den föreslagna perioden borde ha diskuterats liksom möjligheterna att, vid behov, ändra förändringens varaktighet.
- Möjligheten till ökade kontrollmöjligheter genom oannonserade platsbesök.*
IFAU menar att den utvidgade kontrollmöjligheten är viktig och väl motiverad.

1. Omfattningen av tillkommande arbetstidsminskningen

IFAU:s uppfattning är att den hittillsvarande maximalt möjliga arbetstidsminskningen utgör ett otillräckligt stöd för de verksamheter som drabbats

hårdast av coronaviruset. Följaktligen är IFAU positivt till en höjning av den maximala nivån.

Vad gäller hur mycket nivån bör höjas instämmer IFAU i promemorians argument för att inte utsträcka den maximala nivån till 100 procent. I promemorians anförda argument mot maximala nivåer mellan 80 och 90 procent. IFAU noterar dock att dessa alternativ motsvarar arbete endast under en del av en arbetsdag per vecka, medan det aktuella förslaget innebär att arbete kommer att bedrivas under (åtminstone) en hel arbetsdag per arbetsvecka. IFAU menar att kontinuiteten i, och de anställdas koppling till, företagets verksamhet riskerar att gå förlorad om arbete endast bedrivs under, säg, ett par timmar per vecka och stöder därför förslaget om att höja den maximala nivån till 80 procent.

2. Fördelningen av de tillkommande kostnader som inte bärs av staten

Av Tabell 4.3 framgår att under nuvarande regelverk minskar arbetstagarnas andel av de 25 procent av kostnaderna som inte täcks av staten med omfattningen på arbetstidsminskningen. Exempelvis sjunker arbetstagarnas kostnadsandel från 15 procent vid 40 procents arbetstidsminskning till 12,5 procent vid 60 procents arbetstidsminskning. Om man skulle reducera arbetstagarnas andel till 10 procent vid 80 procents arbetstidsminskning skulle detta innebära att arbetstagarnas lönesänkning skulle gå från 7,5 procent till 8 procent ($0,8 \times 10$), vilket motsvarar en ökning med $1/15$ ($0,5 / 7,5$) medan arbetstiden skulle minska med $1/3$ [$(80 - 60) / 60$]. IFAU menar att förhållandet mellan dessa två förändringar inte är rimligt.

Om man istället skulle tillämpa samma andel för arbetstagarna vid 80 procents arbetstidsminskning som vid 60 procents arbetstidsminskning, dvs. 12,5 procent, skulle förändringen bli neutral i den meningen att såväl förändringen i arbetstid som lönesänkningen skulle uppgå till $1/3$ (men med olika tecken).

Det aktuella förslaget innebär att förändringen i arbetstagarnas lönesänkning uppgår till $3/5$ [$(12 - 7,5) / 7,5$] och följaktligen är avsevärt större (i absoluta tal) än nedgången i arbetstid på $1/3$. Det finns dock ett argument för denna förändring, som inte diskuteras i promemorian, nämligen att den skapar olika ekonomiska incitament för arbetsgivarna och arbetstagarna. Arbetstagarna ekonomiska incitament för att gå från 60 till 80 procents arbetstidsminskning blir negativt, med arbetsgivarnas ekonomiska incitament blir positivt. Denna skillnad i ekonomiska incitament är en fördel såtillvida att den minskar risken för missbruk av den förslagna åtgärden, jämfört med om arbetstagarnas och arbetsgivarnas incitament går i samma riktning. IFAU menar att denna egenskap utgör en motivering av den föreslagna fördelningen, utöver det

faktum att den innebär en ytterligare lättnad för företagen, som många av dessa är i stort behov av för att deras verksamheter ska kunna överleva.

3. Tidpunkten för förslagets ikraftträdande

Att lagändringarna träder ikraft 1 juni 2020 men gäller (retroaktivt) från 1 maj 2020 torde innebära snarast möjligt, vilket IFAU anser är angeläget.

4. Utsträckningen i tiden av den föreslagna förändringen

Osäkerheten om hur länge coronakrisen kan tänkas pågå är mycket stor. Mot bakgrund av detta är det besynnerligt att promemorian inte innehåller någon diskussion om, och motivering av, varför förändringen föreslås gälla under (just) tre månader. IFAU förstår att regeringen inte vill skicka signaler om eventuellt ytterligare stöd förrän belägg finns för att ett sådant verkligen är befogat men menar dock att resonemang om hur sådan situation skulle kunna hanteras hade varit på sin plats.

5. Möjligheterna till utökad kontroll genom oannonserade platsbesök

IFAU instämmer i att det är avgörande för systemets legitimitet att stödet lämnas på korrekta grunder och med rätt belopp, samt att oannonserade platsbesök bör utgöra ett effektivt instrument för att säkerställa detta.

Av promemorian framgår att ”... det finns inget krav på att korttidsarbete tillämpas i just de lokaler där ett kontrollbesök sker, även om detta får antas komma att vara det vanligaste”. IFAU menar att detta är ett berättigat förbehåll. Det innebär att företagets val av lokaler och av arbetstidsminskningens förläggning i tiden inte begränsas i onödan. Dessutom öppnar det för att lokaler som annars utnyttjas för produktion kan utnyttjas för andra ändamål, t.ex. personalutbildning, under den tid som arbete inte ska bedrivas.

I detta ärende har generaldirektören Maria Hemström Hemmingsson beslutat. Ställföreträdande generaldirektören Erik Mellander har varit föredragande.

Maria Hemström Hemmingsson

Erik Mellander